

Opice, dezoláti a antivaxeri. Vyjadrovacie prostriedky politikov v čase pandémie

Petra Hirtlová

Abstract

Monkeys, Hooligans and Anti-Vaxxers. Statements by Politicians during the COVID-19 Pandemic. *The Covid-19 pandemic has hit society at many levels. Many anti-pandemic measures and personal attitudes can provoke strong emotional reactions in society. The way in which contemporary reality is communicated through the means of expression also contributes to the polarisation of society. This paper focuses on the reflection of this unprecedented situation in the vocabulary of the actors of political and public life.*

Keywords: prime minister, Facebook, communication, vulgarity, pandemic.

Kľúčové slová: premiér, Facebook, komunikácia, vulgarizmy, pandemic.

Úvod

Pandémia Covid-19 sa spoločnosti dotkla prakticky na všetkých úrovniach. Nie len v tej najviditeľnejšej, v rovine zdravotnej starostlivosti, sociálnej či ekonomickej, ale významným spôsobom aj na úrovni medzilidskej komunikácie. Nastala situácia, ktorá doslova dennodenne stavala občanov a ich volených zástupcov pred nové výzvy. Zorientovať sa v ohromnom množstve nových informácií, validovať ich, spracovať, utriediť, zaujať k nim stanovisko či hodnotový postoj kladlo vysoké nároky na kogníciu. Nezriedka tak mnoho ľudí reagovalo tým, že pred racionálnymi argumentmi a postojmi dávali priechod afektívnym prejavom, namiesto vecnej debaty sa v medzilidskej komunikácii objavovali čoraz častejšie vyhrotené názorové póly a neadekvátne reakcie. Fakty nahradili ničím nepodložené domnienky, hypotézy a konšpiračné teórie (Šrol, Mikušková, Čavojová 2021). V čase začínajúcej prvej vlny pandémie sa na Slovensku k moci dostáva nová vláda, na čele s lídrom hnutia OĽANO, Igorom Matovičom. Politik, ktorý doteraz nemal skúsenosť s funkciou v exekutive a bola mu vlastná skôr expresívna, a často vyhrotená rétorika opozičného poslanca, sa po voľbách ocitol

v marci 2020 v kresle predsedu vlády. Jeho najpoužívanejším komunikačným nástrojom aj v tejto funkcii sa stal jeho facebookový profil. Spôsob, akým sa vyjadroval však zostal bezo zmeny. To znamená, že ako keby si mnoho ráz ani neuvedomil, že nie je v polohe opozičníka, ktorý získava politické body tým, že upozorňuje na chyby a prešľapy vládnej garnitúry, ale v polohe prvého ministra reprezentujúceho nie len tých, ktorí mu odovzdali vo voľbách svoj hlas, ale v polohe reprezentanta záujmov celého Slovenska.

Na nasledujúcich riadkoch chcem na príklade komunikovania Igora Matoviča na jeho profile na Facebooku a jeho správania sa v čase pandémie načrtnúť obrázok komunikačnej stratégie slovenského politika vo vrcholovej pozícii v období zvlášť citlivom na formu i obsah zdieľaných myšlienok. Sociálne siete sú dnes neodmysliteľnou súčasťou komunikácie (nielen) slovenských politikov, časom sa stali integrálnou súčasťou volebných kampaní (Stier, Bleier, Lietz, Strohmaier 2018; Enli, Skobergø 2013). V tomto texte sú analyzované vyjadrenia slovenského politika Igora Matoviča. Všetky citáty statusov Igora Matoviča uvedené v nasledujúcej časti textu sú preberané z jeho Facebookovej stránky a z tohto dôvodu nie sú citované jednotlivo, ale hromadne v zozname elektronických zdrojov.

Komunikácia Igora Matoviča na Facebooku

Igor Matovič je zaujímavým príkladom pre politickú lingvistiku. Od politika vo vysokej ústavnej funkcii obvykle očakávame diplomatické vyjadrenia, prípadne výroky, ktoré sprevádzajú jeho politické rozhodnutia. Tie ale obvykle neprezentujú ani na oficiálnych jednaniach a tlačových konferenciách, a už vôbec nie na svojom profile na sieti Facebook. K mnohým otázkam sa vyjadruje výrazne odlišne než ako doposiaľ činil akýkoľvek iný európsky ústavný činiteľ.

Keď pár týždňov po menovaní jeho vlády vypukla aféra s opísanou diplomovou prácou premiéra, Igor Matovič to najskôr komentoval na sociálnej sieti takto:

„Úprimne, netuším, či som pred 22 rokmi vo svojej diplomovke niečo necitoval a koľko toho bolo. Ak to tak je, ukradol som niečo, čo mi nepatrilo, som de facto v tejto veci zlodej, čo je smutné a určite nie na chválu. Nikdy som sa svojim titulom nechválil, nikdy som si ho iniciatívne nepísal a ani na občiansky som si ho nedal - až policajti hlavou krútili. Prečo? Lebo som školu posledné dva ročníky doslova flákal a verejne som to x-krát priznal. V štvrtom ročníku som si založil živnosť a v piatom som už zamestnával 2000 ľudí. Ten

kto podnikal, pochopí, že v takom tempe bola škola na jednej z mojich posledných kolají ... a nakoniec som bol rád, že to mám za sebou. Na tie dva roky vôbec nie som hrdý. Nechodil som na prednášky a na cvikách som bol často duchom neprítomný, či myslou v mojej firme. Či som zvykol odpisovať? Zvykol. Často? Keď som sa nestihol naučiť, tak určite, ak sa dalo. Bolo to správne? Nebolo. Či by som kvôli tomu mal o titul prísť? Zrejme áno ...“

S úplným pokojom sa priznal k podvodu počas štúdia, z ktorých však nevyvodil žiadnu svoju osobnú či politickú zodpovednosť. V slovenskej politike doposiaľ nepôsobil ani jeden politik, ktorý s takou ľahkosťou priznal podvod, neoprávnené používanie vysokoškolského titulu a navyše odmietol prijať akúkoľvek zodpovednosť za svoje podvodné jednanie. Tým pádom i z tohto príkladu je možné usudzovať, že komunikačný štýl Igora Matoviča sa odlišuje od všetkých ostatných.

Najviac príkladov nám však dáva obdobie druhej vlny covidovej pandémie, predovšetkým v súvislosti s rozhodnutím dovieť na Slovensko ruskú neregistrovanú vakcínu Sputnik V. Od počiatkových bombastických prehlásení prešiel Igor Matovič k pre neho významnému a často uplatňovanému štýlu vystupovania vo forme osobných útokov na ostatných politických aktérov či iné osoby, ktoré obvinil z vlastných chýb. V deň, kedy Sputnik V. na Slovensko dorazil okrem iného napísal dva facebookové statusy.

„Presne pred rokom nám nikto neveril a vyhrali sme. Dnes si dávame repete. Aj keď nám neverili, získali sme pre Slovensko 2 000 000 vakcín Sputnik V, ktoré zachránia tisíce životov.“ A druhý: *„Ako prebrať bratislavskú kaviareň v karanténe z letargie? Kúpiť bez ich láskavého dovoľenia Sputnika.“*

Krátke a úderné prehlásenia postupne vystriedali dlhšie vysvetlenia. S výnimkou niekoľkých dní, kedy v období vládnej krízy pred pádom vlády Igor Matovič nenapísal na Facebook nič, sa vyjadroval a stále vyjadruje ku covidu a Sputniku V. s vysvetľovacím tónom, ktorý formuluje ako vysvetlenie, prečo nebola ruská vakcína na Slovensku úspešná. Hneď po kritike, že nemal k nákupu vakcíny mandát, zareagoval 2. 3. 2021 veľmi emotívnym textom:

„V čase najťažšej krízy od II. svetovej vojny, v čase, keď nás lynčuje britská mutácia, v čase, keď prudko rastie počet pozitívnych ľudí u troch našich susedov ... ľudia túžia vidieť svetlo na konci tunela.“

Včera sme ho s Marekom pre státisíce ľudí na Slovensku priniesli. Dva milióny dávok účinnej vakcíny je skvelá správa ... a Slovensko teraz najmenej potrebuje to, aby sme tu kvôli je nákupu začali geopolitické zákopové vojny. Zdravie, smrť, liek a ani vakcína nepozná svetové strany a ja úprimne verím, že to spolu zvládneme.“ A o deň neskôr ešte doplnil: „Nikdy by som neveril, koľko nenávisť dokáže spustiť jeden odvážny nákup len preto, lebo vraj bol z nesprávnej strany azimutu.“

Teda na jednej strane je jeho odvážny krok, ktorý podnikol ako hrdina v čase najväčšej povojnovej krízy, na strane druhej prezentuje svojich kritikov ako kaviareň, ktorá by kvôli geopolitickej orientácii neváhala obetovať slovenské životy.

Ďalší deň už Igor Matovič pritvrdil a z jeho statusov nie je úplne evidentné, akú vládu v daný moment reprezentoval:

„To bolo kriu ... za 2 milióny vakcín, ktoré zachránia tisícky životov! “Hybridná vojna Ruska”, “Geopolitická zbraň Ruska”, “Putinov poskok” a všetky možné bludy o “Sieni hanby” ... a keď sa Rusi ponúkli, že ho môžeme bez sankcií vrátiť ... zrazu ticho. Hrobové. Takže Sputnik do Ruska späť nepoletí a bude zachraňovať životy na Slovensku. A pravdu? A nikdy by som ho vrátiť ani nedovolil.“

V tomto texte už nemožno nájsť ani jedno racionálne vyjadrenie predsedu vlády samostatného štátu. Naopak, i keď úplne na konci dlhšieho statusu expremiér Matovič uviedol, že Slovensko je pevnou súčasťou EÚ, nemôže odmietnuť ruskú vakcínu kvôli miestu výroby, pretože vraj nie je vrah.

Rok po menovaní svojej vlády a uprostred koalície krízy našiel premiér Matovič vinníka tejto krízy. Samozrejme, súviselo to podľa jeho názoru s jeho aktivitou ohľadne dovozu ruskej vakcíny:

„Presne pred rokom som prevzal vedenie vlády s rozhodnutím urobiť zo Slovenska krajinu, kde budeme radi žiť. Boli sme plní plánov a rozhodnutí meniť Slovensko na krajinu, z ktorej už nebudú naše deti utekať do zahraničia, ale naopak, budú túžiť sa na Slovensko vrátiť. Do vienka sme však dostali mimoriadne nešťastie - pandémie smrteľného vírusu Covid-19 a zažili sme tak spoločne najťažší rok na Slovensku od II. svetovej vojny. (...) Pred pár týždňami sme chceli spoločne s ministrom zdravotníctva Marekom Krajčiom oznámiť Slovensku radostnú správu, že sa nám podarilo pre ľudí na Slovensku

získať 2 milióny vakcín Sputnik V. Naši koalíční partneri však miesto vďaka, dovoz Sputnika využili na vyvolanie koalíčnej krízy.“

O pár týždňov neskôr, 8. 4. 2021, už pridal do svojho textu na sociálne siete pomerne radikálne výroky:

„Keď sme priviezli Sputnik V na košické letisko, navreli im z nenávisťi oči krvou. Spustili svoju geopolitickú špinavú hru proti “hybridnej zbrani” Ruska ... a bolo im úplne jedno, či budú predčasné voľby a vráti sa mafia k moci. Dnes však svoje dielo dokonali - svojimi bludmi, ktoré cez Denník N pustili do celého sveta, primäli Rusov povedať dosť - a tí nás požiadali o vrátenie Sputnika a ukončenie zmluvy. GRATULUJEM IDIOTI! Zobrali ste si za rukojemníkov zdravie milióna ľudí na Slovensku! Buchnite si šampanské. PS. Vám, ktorým je to rovnako ľúto ako mne, sľubujem, že to nevzdám. Aj keď nateraz neviem ako ďalej.“

Posun je evidentný v emocionálnej rovine, Matovič použil slovo „idioti“, ale i celý text smeruje k radikálnemu zjednodušenému konštatovaniu, že ten, kto nechcel Sputnik V., je vrah. Tieto konštatovania sa u expremiéra objavujú pomerne často.

Na vyjadrenia Matoviča o špinavej hre so Sputnikom V reagovala mimovládna organizácia Infosecurity.sk. Podľa nej vyvolávajú expremiérove statusy dojem, že na Slovensku pôsobia nejaké tajné sprisahanecké sily, ktoré sa zasadujú o dehonestáciu sputniku i záujmy ľudí. Na toto svoje tvrdenie Matovič neprináša absolútne žiadne dôkazy a vykonávateľa tejto „antipropagandy“ sú označení ako „niekto“. (Facebook.com/Infosec.sk 2021) Tieto Matovičove konšpirácie zarezovali aj v ruskom mediálnom priestore. Ruská tlačová agentúra TASS priniesla 8. 4. 2021 správu, v ktorej, okrem iného, hneď v úvode stojí, že podľa Facebooku predsedu OĽANO sa na Slovensku vplyvné politické sily pokúšajú o narušenie očkovania ruskou vakcínou, ktorého prvá várka do krajiny dorazila 1. 3. 2021. (TASS.RU 2021)

Popri politikoch sa Igor Matovič pokúsil vinu za neregistrovanie Sputniku V. na Slovensku preniesť na odborníkov a úradníkov. Predovšetkým riaditeľka ŠÚKL bola mnohokrát terčom jeho výrokov, zvlášť na pamätnej tlačovej konferencii dňa 15. 4. 2021, kedy jej meno zmienil v počte niekoľkých desiatok, niektorí napočítali, že meno Zuzany Baťovej v rôznych obmenách zaznelo až 79-krát. Avšak 16. 4. 2021 venoval pani riaditeľke i ten to status:

„Vytrúbiť do sveta v mene štátneho ústavu (ŠUKL), že Sputnik V je v každej zo 40 krajín úplne iný a spoločný má len názov, je najväčšia hanba, akú mohla jeho šéfka slovenskej vede vo svete urobiť. Každý súdny vedec totiž vie, že je nemysliteľné, aby ten, kto to tvrdí, mohol vyhodnotiť 40 vakcín v 40 krajinách, keď sa vyhovára, že nevie vyhodnotiť ani jednu. Vedecké poznatky majú byť striktné postavené na faktoch a dátach, nie politickom presvedčení.“

V júni 2021 sa ukázalo, že záujem o očkovanie Sputnikom V. medzi slovenskými občanmi nie je, respektíve je ďaleko násobne nižší ako to Matovič deklaroval. I tu našiel Igor Matovič jednoduché vysvetlenie:

„Na začiatku odsudzovali tých, ktorí sa očkovať odmietali ísť. Považovali ich pomaly za menejcennú rasu. Keď sme najmä pre týchto ľudí s Marekom Krajčím doviezli z Ruska Sputnik, lebo o inej vakcíne odmietali čo i len uvažovať, spustili s krvavými očami trojmesačnú podlú propagandu proti nemu. Teraz sa, hlupáci, čudujú, že prečo sa zrazu tí, ktorými od začiatku pohrdali, akosi do očkovania Sputnikom nehrnú ... a na jeseň budú (možno) banovať, že miesto toho, aby sa tešili, tak obmedzene konali.“

V tomto statuse z 2. 6. 2021 už nájdeme i klasický komunistický slovník (krvavé oči, propaganda, pohrdanie), ale opäť i emocionálne hodnotenie kritiky zo strany politikov. Na konci júna, 23. 6., potom ešte dodal toto hodnotenie:

„SPUTNIK. Po 4-mesačnej antikampani by mnohí hlúpi ľudia boli veľmi radi, aby vakcína Sputnik expirovala a nemohla sa viac použiť. Aby som takejto prízemnej radosti zabránil ... dal som Ministerstvu zdravotníctva kontakt na Argentínu, ktorá chce odkúpiť toľko Sputnika, koľko sme ochotní predať. Dôvod? Zatiaľ s ním majú najlepšie skúsenosti s najmiernejšími vedľajšími účinkami.“

Sputnik bola jediná vakcína, ktorou sa prípadne chceli zaočkovať mnohí ľudia, ktorí príliš neverili na Covid a boli proti očkovaniu. My, miesto toho, aby sme týmto ľuďom to umožnili, sme začali viesť podlú vojnu voči Sputniku. Výsledok? Títo ľudia už na očkovanie medziasom kašľú ... a, obávam sa, že hlupákom, čo voči Sputniku bojovali, sa ani svedomie nezove - keď spolu zistíme, že bez zaočkovovaných Sputnikom kolektívnu imunitu nedosiahneme ... a úplne zbytočne budú zomierať ďalší ľudia.“

Zo všetkých statusov je evidentné, že Igor Matovič o sebe nepochybuje. Na príklade jeho komunikácie ohľadne ruskej vakcíny sa dá dobre vysledovať jeho spôsob uvažovania a predovšetkým jeho spôsob vyjadrovania a komunikačný štýl. Jeho zatiaľ posledné vyjadrenie k epidémii je stručné, ale napriek krátkosti nevybočuje z výčítiek a nastaveného emocionálneho štýlu:

„... a nakoniec sa vlastne zaočkujeme všetci. Jedni vakcínou, druhí kovidom. Slobodne sme si vybrali.“

Nonverbálna komunikácia Igora Matoviča

Napriek tomu, že jazyk je neodmysliteľnou súčasťou politiky, je hlavným prostriedkom politickej komunikácie a predpokladom úspešnej politickej kariéry (Killian 1994; Burkhard 2003; Niehr 2014), pre politika je dôležitý aj jeho neverbálny prejav (Dumitrescu 2016). Veľmi osobitným spôsobom vyjadrenia sa, ktoré nezostalo bez povšimnutia napriek tomu, že bolo nonverbálne, bola gestika Igora Matoviča na jeho stretnutí s prezidentkou, Zuzanou Čaputovou. 16. 3. 2021 V priebehu koalície krízy si prezidentka na schôdzku do svojho paláca pozvala, okrem iných i premiéra, Igora Matoviča. Jeho preferovaný spôsob komunikácie a prezentácie svojich stanovísk a názorov je jeho facebookovká stránka. V čase návštevy však už vyše týždňa „držal bobríka mlčania“ a od odvolania ministra zdravotníctva, Mareka Krajčího, neprispel na svoje stránky nijakým komentárom. (1.Pluska.sk 2021) V priebehu čakania na termín u prezidentky nijaké slovné vyjadrenie pre médiá neposkytol, pózoval fotografom a popri tom predvádzal rozličné gestá. Ako prvé vytvoril prostredníkom a ukazovákom pravej ruky symbol V, priložil si ruku na ľavú stranu hrudníka, zhruba v oblasti srdca, niekoľko ráz prstami poklepal a počkal, kým si ho novinári nasnímajú. Následne gesto zmenil. Okrem palca a malíčka pokrčil ostatné prsty a znova si ruku priložil k srdcovej oblasti. Po následnom pozdravení sa s hlavou štátu sa premiérovi podarilo nereflektovať zásady etikety, keď pri usádzaní nepočkal na to, kým sa jeho hosťiteľka usadí, tak ako to vyžaduje protokol i zásady slušného správania, ale usadil sa do kresla ešte pred ňou. Po tomto faux pas nasledovalo ďalšie, kedy si predseda vlády vybral mobilný telefón zo zadného vrecka na nohaviciach a presunul si ho medzi rozkročené stehná. Prstami pravej ruky, položenej na opierke kresla, znova naznačil gesto s vystretým palcom a malíčkom a zadíval sa na prezidentku (Pravda.sk 2021). Nakolko ani po stretnutí sa žurnalisti Matovičovho komentára nedočkali, okamžite sa začali objavovať všemožné interpretácie jeho neverbálneho prejavu.

Gesto V má podľa odborníkov viacero významov. Gesto „shaka“ so vztýčeným palcom a malíčkom a zvyšnými prstami zrolovanými do dlane má svoj pôvod na Havaji. Môže mať viacero pozitívnych významov: „Vydržte“, „Správne“, „Ďakujem“, „Všetko je v najlepšom poriadku“, „V pohode“. Na zdôraznenie je možné otáčať rukou dopredu a dozadu tak, aby kĺby prstov smerovali von.

Na Havaji sa toto gesto univerzálne používa na vyjadrenie priateľstva, vďačnosti, dobrej vôle, povzbudenia a jednoty (Hawaiianairlines.com, 2021). V politickom živote sa stal znak „shaka“ kruciálnym prvkom kampane Franka Fasiho v jeho tretej kandidatúre na starostu Honolulu. Voľby vyhral, a symbol použil aj v ďalších troch úspešných zápoleniach o kreslo čelného predstaviteľa mesta z celkovo šiestich volebných období (Hawaiianairlines.com 2021).

Toto gesto rozšírili do sveta surferi z Havaja, ktorí ním na rôznych športových podujatiach zdravili svojich kolegov a priateľov. Od šesťdesiatych rokov sa tak toto gesto dostáva do širšieho povedomia aj mimo Havajské ostrovy, získava aj anglické označenie „Hang Loose“ (Surfertoday.com, 2021). Celosvetovú popularitu mu zabezpečil rodák z Honolulu, prvý afroamerický prezident, Barack Obama. Ten pri mnohých príležitostiach – oficiálnych i neformálnych – toto gesto používal a v tejto póze je zachytený na fotografiách či video záznamoch (Obamawhitehouse.archives.gov 2011).

Avšak v iných kultúrnych okruhoch má takýto znak úplne iné významy. U nás, či už sa spojí s priložením k uchu, alebo nie, môže znamenať, že osobe, ktorej ho ukazujete zatelefonujete, alebo, že s ňou zostanete v kontakte. V Číne sa takto reprezentuje číslovka šesť, v Rusku by to bolo pozvanie na pivo, no a v niektorých karibských krajinách môže naznačovať sexuálny kontakt (Surfertoday.com 2021).

Pri použití i „čítaní“ gesta je potrebné poznať jeho význam, prípadne viaceré významy, kontextuálne ho ukotviť vzhľadom na situáciu, vedieť či je použité zámerne, alebo náhodne. Gestá spadajú pod prvky neverbálnej komunikácie, doprevádzajú, alebo nahrádzajú tú verbálnu. Igor Matovič na otázky novinárov v daný moment neodpovedal, na otázku, či zvažuje demisiu sa zástupcom siedmej veľmoci dostalo reakcie, že sa nejedná o tlačovú konferenciu, ale „*pokiaľ viem, máme fototermin*“.

Takisto zareagovala „ľudová tvorivosť“ a na rozličných humoristických weboch bol v anekdotách a meme Matovič prekrstený na sedláka, rapera, Igora Snoopoviča, nahráвателя diss tracku na Richarda Sulíka (diss track je nahrávka v ktorej interpret – najčastejšie hip-hoper, alebo raper nevyberane útočí na inú osobu, alebo skupinu ľudí), dávala sa do súvislosti časť jeho vystupovania na Facebooku a prípadná nová kariéra v rape, i heslo typu „One time premiér, next time raper“ (Noizz.aktuality.sk 2021).

I samotné Matovičovo správanie sa pri zvitanií sa s prezidentkou nezostalo bez povšimnutia. Mnohí komentátori v tom, že ju nenechal usadiť sa ako prvý videli vedomú ignoráciu protokolu, iný absenciu znalosti slušného vystupovania. Hlavný denník vyslovene použil označenia premiéra za „ga-dža“ aj vo svojom titulku (Hlavnýdenník.sk, 2021). Ereport.sk nazval svoj článok „VIDEO Buran Matovič?“ (Ereport.sk 2021).

Správanie premiéra bezprostredne reflektovali aj účastníci verejného a politického života – naprieč politickým spektrom.

Bývalý predseda Kresťanských demokratov, a bývalý stranícky kolega Igora Matoviča, Alojz Hlina, ocenil diplomatickú reakciu prezidentky Čaputovej, ktorá premiérove počínanie prešla bez komentára, no zamyslel sa, či by tak reagovali iné exponované političky: *"Rozmýšľam, ako asi reaguje A.Merkelová alebo Ursula von der Leyen, keď sa slovenský premiér na spoločnom bilaterálnom stretnutí rozvalí do kresla ako prvý. Naša prezidentka Zuzana Čaputová to zvládla diplomaticky"* (Topky.sk 2021). Hlinov bývalý stranícky kolega z KDH, Alojz Pridal, krátko komentoval, že *„Sedlák si sadne skôr ako prezidentka. To sú spôsoby“* (Hlavespravy.sk 2021).

Predseda dnes mimoparlamentnej Slovenskej národnej strany, Andrej Danko v krátkom videu na Facebooku vyjadril názor, že gestá Igora Matoviča neboli náhodné ale účelovo vybrané a presne adresované. *„Neboli to náhodné gestá. Znamenali odkaz Sulíkovi, Kollárovi a Remišovej: x-krát som s vami sedel, x-krát som s vami telefonoval“* (Hlavespravy.sk 2021).

Anna Belousovoú už s (ne)vychovaným Igorom Matovičom na tému slušnosti mala ručnú potýčku na pôde parlamentu v auguste 2010. Vtedy mu za jeho neúctivé oslovenie jej osoby v novinovom článku fackou priamo v rokovacej sále vyjadrila, že sa ním nenechá urážať.

"Pán Matovič zrejme nemá dostatočnú výchovu a nevie, ako sa správať k dáme. Ja som sa mu snažila takou jemnou formou pripomenúť, ako by sa muž k dáme správať mal" (Domov.sme.sk 2010).

Na adresu Matovičovho gesta „Shaka“ u prezidentky republiky bývalá líderka SNS reagovala takýmto spôsobom: *„Gesto často znamená „slúchadlo“ a zobrazuje sa, ak ho niekto požiada, aby zavolať. Na Havaji je toto gesto známku pozdravu, že je všetko v poriadku. A medzi drogovým závislými má znamenie význam „dymu“. Tak si teraz vyberte, čo tým „básnik myslí“* (Hlavespravy.sk 2021).

Hovorca strany SMER-SD svoj status na Facebooku k tejto situácii nazval *„Protokol nechal uložený u babky na povale“*, čím narážal na Matovičovú pochybnú minulosť, Matoviča *„trnavským suverénom“*, zamýšľal sa nad tým, či vôbec vie, aké gestá ukázal a zakončil ho napomenutím *„To*

vážne?! Ščúl ne si na školskej exkurzii v múzeu Madame Tussaud, ale v prezidentskom paláci!!!“ Facebook/JanMažgút/SMER/VIDEOS 2021)

Záver

Igor Matovič od nástupu do funkcie premiéra, neskôr vo funkcii ministra financií až po súčasnosť komunikuje spôsobom, ktorý polarizuje spoločnosť, povzbudzuje ku konfrontačným vyjadreniam a konšpiračným reinterpretáciám jeho príspevkov. Ani minimálna forma autocenzúry nie je v jeho oráciách badateľná, faktografia ťahá za kratší koniec, prím hrajú vysoko emotívne, akoby náladám, osobným sympatiám, antipatiám a afektom podliehajúce statusy. Myslieť si, že je to premyslená stratégia cieľiaca na určitý typ voliča zrejme nie je správne, nakoľko v lete tohto roku sa dôveryhodnosť Igora Matoviča prepadla podľa prieskumu na 13 percent, pričom opozičný Peter Pellegrini mal dôveru 44 percent opýtaných občanov a Róbert Fico 25 percent (Dennikn.sk 2021).

Presnejšie zrejme bude myslieť si, že Igor Matovič má stále svoj osobitný štýl komunikovania, ktorý mohol dobre slúžiť ako špecifický slovník opozičného politika, no u predsedu či ministra vlády fungovať nebude.

Excerpované texty

IPLUSKA.SK (2021): *Nevhodné gestá, porušenie protokolu aj rušivé okuliare: PREZIDENTKA mala v paláci deň PREŠLAPOV*, <<https://www1.pluska.sk/spravy/z-domova/matovic-dnes-koberceku-u-caputovej-pozrite-co-predvadal-kym-cakal-prezidentku>> [23. 9. 2021].

HAWAIIANAIRLINES.COM (2021): *The origin of the Shaka*, <<https://www.hawaiianairlines.com/hawaii-stories/culture/origin-of-the-shaka>> [23. 9. 2021].

DENNIKN.SK (2010): *Focus: Ndôvera k Matovičovi prepisuje rekordy, Fico už naberá aj osobné percentá*, <<https://dennikn.sk/2437501/focus-nedovera-k-matovicovi-prepisuje-rekordy-fico-uz-nabera-aj-osobne-percenta/>> [23. 9. 2021].

EREPORT.SK (2021): *VIDEO Buran Matovič? U prezidentky sa dopustilvážneho prešlapu*, <<https://ereport.sk/buran-matovic-u-prezidentky-sa-dopustil-vazneho-preslapu/>> [23. 9. 2021].

FACEBOOK.COM/IGOR.MATOVIC7 (2021): *Igor Matovič*, <<http://www.facebook.com/igor.Matovic.7>> [23. 9. 2021].

- FACEBOOK.COM/INFOSEC.SK (2021): *Nebezpečné konšpirovanie Igora Matoviča*, <<https://www.facebook.com/infosec.sk/posts/2840463-772936704/>> [23. 9. 2021].
- FACEBOOK.COM/JANMAZGUTSMER/VIDEO (2021): *Belousovová dala v parlamente facku Matovičovi*, <<https://ne-np.facebook.com/-JanMazgutSMER/videos/protokol-nechal-odlo%C5%BEen%C3%BD-u-babky-na-povaledne%C5%A1n%C3%A9-rozl%C3%BA%C4%8Dkov-%C3%A9-stretnutie-s-prezide/125413919469999/>> [23. 9. 2021].
- HLAVNESPRAVY.SK (2021): *Matovič u prezidentky ukázal rukami rôzne gestá. Podľa niektorých komentátorov ide o absenciu protokolu, iní hovoria o skrytých významoch*. „Namiesto znaku mieru ale ukázal vojnový symbol, <<https://www.hlavnespravy.sk/matovic-u-prezidentky-ukazal-rukami-rozne-gesta-podla-niektorych-komentatorov-ide-o-absenciu-protokolu-ini-hovoria-o-skrytych-vyznamoch/2471134>> [23. 9. 2021].
- HLAVNYDENNIK.SK (2021): *Hlina: Matovič opäť ako úplný gadžo. U prezidentky si sadol do kresla skôr ako hlava štátu!*, <<https://www.hlavnydennik.sk/2021/03/16/hlina-matovic-opat-ako-uplny-gadzo-u-prezidentky-si-sadol-do-kresla-skor-ako-hlava-statu/>> [23. 9. 2021].
- NOIZZ:AKTUALITY.SK (2021): *Vtipy o Matovičovi u prezidentky: Igor Snoopovič, alebo one time premiér, next time raper*, <<https://noizz.aktuality.sk/zaujímavosti/vtipy-o-matovicovi-u-prezidentky/88tle1n>> [23. 9. 2021].
- OBAMAWHITEHOUSE:ARCHIVES.GOV (2011): *President Barack Obama and Ensign Jennifer Proctor make the 'shaka' sign*, <<https://obamawhitehouse.archives.gov/photos-and-video/photo/2011/-05/president-barack-obama-and-ensign-jennifer-proctor-make-shaka-sign>> [23. 9. 2021].
- RADIOŽURNÁL.ROZHAS.CZ (2014): *Na tohle gesto si v Anglii dejte radši pozor. Nebo dopadnete jako George Bush*, <<https://radiozurnal-rozhlas.cz/na-tohle-gesto-si-dejte-v-anglii-radsi-pozor-nebo-dopadnete-jako-george-bush-6234321>> [23. 9. 2021].
- SURFERTODAY.COM (2021): *The history of most famous surfing Shaka sing*, <<https://www.surfertoday.com/surfing/the-history-of-the-famous-surfing-shaka-sign>> [23. 9. 2021].
- TASS.RU (2021): *В Словакии заявили, что влиятельные силы противодействуют вакцинации "Спутником V"*, <<https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/11093699>> [23. 9. 2021].
- TOPKY.SK (2021): *VIDEO Hlina vysmial Matoviča tak, jako ešte nikdy. Toto premiérovofaux pas mu nikdy nezabudne*, <<https://www.topky.sk/>>

cl/10/2078901/VIDEO-Hlina-vysmial-Matovica-tak--ako-este-nikdy--
Toto-premierovo-faux-pas-mu-nikdy-nezabudne> [23. 9. 2021].

Literatúra

- BURKHARDT, A. (2003): *Das Parlament und seine Sprache. Studien zu Theorie und Geschichte parlamentarischer Kommunikation*. Tübingen: Niemeyer.
- DUMITRESCU, D. (2016): Nonverbal Communication in Politics: A Review of Research Developments, 2005-2015. *American Behavioral Scientist*, 60(14): 1656-1675. doi:10.1177/0002764216678280.
- ENLI, G. S.; SKOGERBØ, E. (2013): Personalized Campaigns in Party-Centred Politics. *Information, Communication & Society*, 16(5): 757–774. doi:10.1080/1369118X.2013.782330.
- KILIAN, J. (1994): Sprache in der Politik. Ein einführender Überblick. *Praxis Deutsch*, 21(125): 4-10.
- NIEHR, T. (2014): *Einführung in die Politolinguistik. Gegenstände und Methoden*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- STIER, S.; BLEIER, A.; LIETZ, H.; STROHMAIER, M. (2018): Election Campaigning on Social Media: Politicians, Audiences, and the Mediation of Political Communication on Facebook and Twitter. *Political Communication*, 35(1): 50–74. doi:10.1080/10584609.2017.1334728
- ŠROL, J.; MIKUŠKOVÁ, E.; ČAVOJOVÁ, V. (2021): When we are worried, what are we thinking? Anxiety, lack of control, and conspiracy beliefs amidst the COVID-19 pandemic. *Applied Cognitive Psychology*, 35: 720-729. doi:10.1002/acp.3798.

Kontakt:

Mgr. Petra Hirtlová, PhD.

Academia Rerum Civilium –
Vysoká škola politických
a společenských věd, Kutná Hora

Academia Rerum Civilium –
School for Political and Social
Sciences in Kutná Hora

E-mail Address: hirtlova@vpsv.cz